

الله الرحمن الرحيم

دانشگاه پیام نور استان تهران

دانشکده علوم انسانی

گروه حقوق

پایان نامه

۱۶ / ۱۲ / ۱۳۳۳

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته حقوق جزا و جرم شناسی

موضوع :

تحلیل و بررسی بکارگیری سلاح توسط مامورین مسلح در نظام کیفری ایران

استاد راهنما :

جناب آقای دکتر ولی الله انصاری

استاد مشاور :

جناب آقای دکتر کیومرث عزتی پور

نگارش :

محمد رضازاده سیاهکلرودی

سال تحصیلی: ۸۸-۱۳۷۷

۱۱۲۲۴۲

استاد راهنما: جناب آقای دکتر ولی الله انصاری
تسبیه در کتب

۱۳۳۳ / ۲ / ۱۳۸۸

دانشگاه پیام نور
 دانشسرای پیام نور استان تهران

جمهوری اسلامی ایران
 وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

تاریخ
 شماره
 پیوسته

((تصویب نامه))

بایان نامه تحت عنوان: **تعلیل و بررسی بکارگیری سلاح توسط مأمورین مسلح**

در نظام گیلوری ایران

تاریخ دفاع: ۸۷/ ۱۲/ ۱۴ زمان دفاع: روز چهارشنبه ۱۶-۱۴

شماره: ۱۸۶۷۵ همبره: رساله تاریخ مجسم

درجه: **کلی**

اعضای هیات داوران:

امضاء عائمه علیی

نام و نام خانوادگی هیات داوران

استاد راهنما
 استاد داور داخلی
 استاد مشاور
 نماینده گروه درگز
 نماینده گروه سازمان
 استاد داور خارجی

- ۱- آقای دکتر ولی اله انصاری
- ۲- آقای دکتر فاضری
- ۳- آقای دکتر فرزین پور
- ۴- آقای دکتر نریمان فاضری
- ۵- آقای دکتر نظیفی
- ۶- آقای دکتر هدیه دلیر

تهران، خیابان انقلاب،
 خیابان اسناد نجات الهی،
 نبش خیابان سینا،
 پستالک ۲۳۳
 تلفن: ۸۸۸۱۱۰۹۰
 دورنگستان: ۸۸۹۰۳۱۵۸
 پست الکترونیکی:
 Info@Tehran.pnu.ac.ir
 نشانی الکترونیکی:
 http://www.Tehran.pnu.ac.ir

تقدیم به :

همه آنهایی که بی ادعا در راستای اعتلای ارزش ها و برقراری امنیت پایدار مبارزه نموده و با خون خود، منشور آزادی و استقلال این مرزو بوم را امضاء نمودند، شهیدانی که به قوانین نانوشته نیز پای بند بوده و جان عزیز خود را فدا کردند تا شرافت، انسانیت، آزادگی و حقوق بشر نه در حرف و شعار بلکه در عمل و کردار مفهوم و معنا گردد. ثواب ساعات تلاش در جهت کسب علم خود را به همه شهدای نیروهای مسلح به ویژه شهدای منطقه سیاهکلرود (از توابع شرق استان گیلان) هدیه و تقدیم می نمایم.

تقدیر و تشکر:

بدینوسیله از عنایت و مساعدت مسئولان اساتید ارجمند جنابان آقایان دکتر ولی الله انصاری و دکتر کیومرث عزتی پور که در طول تدوین پایان نامه با سعه صدر، مکررا حضوری و تلفنی پذیرای اینجانب بوده، و با تذکرات و رهنمودهای مؤثرشان در انتخاب موضوع و ساماندهی و تدوین، مشوق بودند تقدیر و تشکر می نمایم.

همچنین از اساتید گرامی جنابان آقایان دکتر نریمان فاخری و دکتر حمید دلیر که زحمت داوری پایان نامه را متقبل گردیده اند نیز سپاسگزاری می نمایم.

فرصت را مغتنم شمرده از زحمات ریاست محترم دانشگاه و همچنین تلاشهای استاد گرامی جناب آقای دکتر نظیفی مدیر محترم گروه حقوق و همکاران محترمشان سپاسگزاری می نمایم.

در پایان، تشکر و قدردانی ویژه از همسر مهربان و فرزندان دلبندم که آغاز و پایان این مهم جز با همدلی و همراهی آنان میسر نمی شد را ابراز می نمایم.

سعدی علیه الرحمه در گلستان^۱ می فرماید :

نیک سهل است زنده بی جان کرد

کشته را باز زنده نتوان کرد

شرط عقل است صبر تیرانداز

که چورفت از کمان نیاید باز

۱. گلستان سعدی به اهتمام و تصحیح و حواشی میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی - انتشارات ایرانمهر ۱۳۸۰

(چکیده)

لازمه اجرای هرقانون، آگاهی دادن به شهروندان و شناخت حقوق شهروندی است که آن هم در سایه امنیت همه جانبه و پایدار، حیات پیدا می کند.

حفظ و یا ارتقاء امنیت به واسطه استقرار نظم و امنیت و انجام وظایف ضابطیت قضایی با اجرای ضوابط و مقررات بکارگیری سلاح توسط ماموران، کارکردهای مثبتی برای جامعه و حاکمیت در پی دارد.

وجود قوانین و مقرراتی که حداقل محدودیتها را برای شهروندان در پی داشته و برای آنان خوشایند باشد و همچنین آگاهی آنان از حقوق شهروندی موجب می شود تا اولاً "ماموران به سهولت به اجرای ضوابط و مقررات بکارگیری سلاح در موارد ضروری بپردازند ثانیاً" ماموران بکارگیرنده سلاح همواره مراقبت می نمایند که به خطوط قرمزی که مقنن در بکارگیری سلاح مشخص کرده وارد نشوند.

پژوهش حاضر دربردارنده فرآیند مباحثی چون اصول حاکم بر مقررات بکارگیری سلاح توسط ماموران، موارد و شرایط قانونی بکارگیری سلاح، مسئولیت مدنی و کیفری ماموران بکارگیرنده سلاح می باشد که با پویش تاریخی ماموران انتظامی و سیر تکاملی مقررات مرتبط با بکارگیری سلاح و نگرشهای نظری - کاربردی به موارد و شرایط تیراندازی با طرح رویه قضایی، مورد بررسی قرار گرفته و در پایان ضمن بررسی میدانی عملکرد ماموران انتظامی استان تهران در بکارگیری سلاح مطابق ضوابط و مقررات قانونی، به نتیجه گیری و بیان محاسن و معایب قانون جامع بکارگیری سلاح پرداخته و پیشنهادهایی ارائه گردیده است.

کلید واژه ها

مامورین بکارگیرنده سلاح، سلاح، موارد و شرایط تیراندازی، مسئولیت کیفری و مدنی مامورین

فهرست مطالب

صفحه		عنوان
۱	-----	مقدمه
۱	-----	الف (طرح موضوع
۲	-----	ب (اهمیت تحقیق
۳	-----	ج (اهداف تحقیق
۴	-----	د (سؤال های تحقیق
۴	-----	ه (فرضیه های تحقیق
۵	-----	و (ضرورت تحقیق
۶	-----	ز (روش تحقیق
۶	-----	ح (محدودیتهای و مشکلات تحقیق
۷	-----	ط (ساماندهی پایان نامه
۸	-----	بخش اول : موقعیت و ماهیت مامورین انتظامی در ایران
۹	-----	فصل اول : موقعیت تاریخی مامورین انتظامی در تاریخ یکصد ساله اخیر ایران
۹	-----	مبحث اول : موقعیت تاریخی مامورین انتظامی از قاجاریه تا عصر انقلاب اسلامی
۹	-----	گفتار اول : از قاجاریه تا مشروطیت
۱۱	-----	گفتار دوم : دوره پهلوی اول و دوم
۱۲	-----	گفتار سوم : عصر انقلاب اسلامی
۱۲	-----	الف (کمیته انقلاب اسلامی
۱۳	-----	ب (پلیس قضایی
۱۳	-----	ج (نیروی انتظامی

- ۱۴ مبحث دوم : موقعیت تقنینی بکارگیری سلاح از دوره قاجاریه تا عصر انقلاب اسلامی -----
- ۱۵ گفتار اول : دوره قاجاریه تا مشروطیت -----
- ۱۵ الف) قانون تشکیل ایالات و ولایات -----
- ۱۵ ۱. موارد قانونی استعمال اسلحه در مواقع عادی -----
- ۱۶ ۲. موارد قانونی استعمال اسلحه در مواقع غیر عادی -----
- ۱۶ ب) نظامنامه اداره نظمیه هیات وزرای نظام دولت -----
- ۱۷ گفتار دوم : عصر پهلوی -----
- ۱۷ الف) لایحه قانونی راجع به تشدید مجازات سارقین مسلح -----
- ۱۸ ب) ماده واحده قانون اجازه حمل و استعمال اسلحه به نگهبان بانکها -----
- ۱۹ ج) قانون تشکیل گارد صنعت نفت -----
- ۱۹ د) آئین نامه استعمال اسلحه به وسیله گارد صنعت نفت -----
- ۲۰ گفتار سوم : عصر انقلاب اسلامی -----
- ۲۰ الف) آئین نامه پاسداری نیروهای مسلح -----
- ۲۱ ب) آئین نامه قانونی اجرایی سازمان زندانها -----
- ۲۲ ج) قانون مجازات اسلامی -----
- ۲۲ د) قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح -----
- ۲۲ ه) قانون نحوه بکارگیری سلاح توسط نیروهای مسلح -----
- ۲۳ و) آئین نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست -----
- ۲۴ ز) آئین نامه اجرایی موضوع ماده ۱۵ قانون بکارگیری سلاح -----
- ۲۵ ح) آئین نامه اجرایی بند ۵ ماده ۳ قانون بکارگیری سلاح -----
- ۲۶ ط) قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح -----

۲۷	-----	ی (آئین نامه اجرایی سازمان زندانها
۲۸	-----	فصل دوم : ماهیت مامورین انتظامی در ایران
۲۸	-----	مبحث اول : تعاریف و کلیات
۲۸	-----	گفتار اول : نظم و امنیت و حقوق شهروندی
۲۸	-----	الف (تعریف نظم
۲۹	-----	ب (مفهوم امنیت
۳۰	-----	ج (حقوق شهروندی
۳۱	-----	د (نظمیة (پلیس - نیروی انتظامی)
۳۲	-----	گفتار دوم : علل پیدایش پلیس و نظمیة (نیروی انتظامی)
۳۲	-----	مبحث دوم : اقتدار
۳۳	-----	گفتار اول : مفهوم اقتدار
۳۴	-----	گفتار دوم : مبانی و منابع اقتدار
۳۴	-----	الف (مبانی اقتدار
۳۵	-----	۱. قدرت و اجبار
۳۶	-----	۲. قدرت و اعتقاد
۳۷	-----	ب (منابع اقتدار
۳۷	-----	ب/۱) منابع مشروعیت بخش اقتدار
۳۷	-----	۱. باورها ، ارزش ها ، و احکام دینی
۳۷	-----	۲. سنن موروثی و به جا مانده از گذشته با هاله ای از احترام و تقدس
۳۸	-----	۳. عقل و قانون
۳۸	-----	ب/۲) منابع اقتدار پلیس در حقوق موضوعه

۳۸	-----	قانون اساسی	۱.
۳۸	-----	قوانین عادی	۲.
۳۸	-----	قانون آئین دادرسی کیفری	(۲/۱)
۳۹	-----	قوانین و مقررات جزایی	(۲/۲)
۴۰	-----	بخش دوم: قانون جامع بکارگیری سلاح توسط نیروهای مسلح	
۴۱	-----	فصل اول: تعاریف و کلیات	
۴۱	-----	مبحث اول: اهداف واضع قانون بکارگیری سلاح و اصول حاکم بر آن	
۴۱	-----	اهداف واضع قانون مذکور	گفتار اول:
۴۳	-----	اصول حقوقی و اساسی حاکم بر قانون مذکور	گفتار دوم:
۴۴	-----	اصل تفسیر مضیق قانون	(الف)
۴۴	-----	اصل رعایت تناسب بین اتهام وارده و بکارگیری سلاح	(ب)
۴۵	-----	اصل تقدم قانون بر امر مافوق	(ج)
۴۵	-----	اصل هشدار یا قاعده تحذیر	(د)
۴۶	-----	اصل عدم بکارگیری سلاح	(ه)
۴۷	-----	مبحث دوم: مفاهیم کلیدی در عنوان قانون بکارگیری سلاح	
۴۷	-----	بکارگیری سلاح در موارد ضروری	گفتار اول:
۴۷	-----	بکارگیری	(الف)
۴۷	-----	سلاح	(ب)
۴۸	-----	موارد ضروری	(ج)
۴۹	-----	مامورین نیروهای مسلح	گفتار دوم:
۴۹	-----	مامورین مسلح نظامی	(الف)

۵۰	-----	ارتش	۱.
۵۰	-----	سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	۲.
۵۱	-----	نیروی انتظامی	۳.
۵۳	-----	مامورین مسلح غیر نظامی	(ب
۵۳	-----	مامورین مسلح وزارت اطلاعات	۱.
۵۴	-----	سایر مامورین مسلح غیر نظامی	۲.
۵۶	-----	شرایط مامورین مسلح	(ج
۵۶	-----	وظایف متقابل فرماندهان و مامورین	(د
۵۷	-----	فصل دوم : موارد و شرایط بکارگیری سلاح	
۵۷	-----	مبحث اول : موارد قانونی بکارگیری سلاح توسط مامورین	
۵۷	-----	گفتار اول : تیراندازی به سوی اشخاص و افراد پیاده	
۵۷	-----	تیراندازی به منظور دفاع	(الف
۵۸	-----	دفاع مشروع	۱.
۵۹	-----	شرایط تجاوز در قانون مجازات اسلامی	۲.
۶۰	-----	شرایط دفاع در قانون مجازات اسلامی	۳.
۶۱	-----	مقایسه دفاع مشروع در قانون مجازات اسلامی و قانون بکارگیری سلاح	۴.
۶۳	-----	رویه قضایی	۵.
۶۳	-----	در مورد دفاع مامور از خود در مقابل افراد مسلح	۵/۱
۶۴	-----	در مورد دفاع مامور از خود در مقابل افراد غیر مسلح	۵/۲
۶۴	-----	تیراندازی به سوی متهمین و مجرمین	(ب
۶۵	-----	تیراندازی به سوی متهمین و مجرمین در حال فرار	۱.

۶۵	-----	تعاریف قانونی عناوین مجرمانه پنج گانه تصریح شده	۱/۱
۶۵	-----	جرم سرقت	۱/۱/۱
۶۶	-----	جرم راهزنی	۱/۱/۲
۶۷	-----	جرم ترور	۱/۱/۳
۶۹	-----	جرم تخریب	۱/۱/۴
۶۹	-----	جرم انفجار	۱/۱/۵
۷۰	-----	غرض مقنن در بند ۴ ماده ۳ قانون بکارگیری سلاح	۱/۲
۷۰	-----	مسئله اول	: ۱/۲/۱
۷۰	-----	تعریف جرم مشهود و غیر مشهود	(الف)
۷۱	-----	مصادیق جرائم مشهود	(ب)
۷۲	-----	مفهوم عبارت " بلافاصله "	(ج)
۷۳	-----	مسئله دوم	: ۲/۲/۱
۷۳	-----	مفهوم دستگیری	(الف)
۷۵	-----	دستگیری پنج جرم مصرحه ناظر بر مشهود و غیر مشهود	(ب)
۷۶	-----	رویه قضایی	: ۱/۳
۷۶	-----	در مورد تیراندازی به سوی مظنون به سرقت	۱/۳/۱
۷۶	-----	در مورد تیراندازی به سوی مظنون به جرم مشهود	۱/۳/۲
۷۷	-----	تیراندازی به سوی متواریان از بازداشتگاه	۲
۸۲	-----	رویه قضایی	: ۲/۱
۸۲	-----	در مورد تیراندازی به سوی بازداشتی فراری	: ۲/۱/۱
۸۳	-----	در مورد تیراندازی به سوی بازداشتی فراری	: ۲/۱/۲

۸۳	-----	تیراندازی برای حفاظت و نگهداری	(ج)
۸۴	-----	تیراندازی برای حفظ اماکن انتظامی	۱.
۸۴	-----	تیراندازی برای سلاحی که جهت انجام ماموریت در اختیار آنان می باشد	(۲)
۸۵	-----	رویه قضایی در مورد تیراندازی برای حفظ سلاح	۲/۱.
۸۵	-----	تیراندازی برای حفظ اماکن طبقه بندی شده	۳.
۸۵	-----	تعریف و انواع اماکن طبقه بندی شده	۳/۱.
۸۶	-----	تیراندازی برای حفظ تاسیسات و تجهیزات	۴.
۸۶	-----	تیراندازی برای جلوگیری از تردد مرز غیر مجاز	۵.
۸۷	-----	انواع مرز	۵/۱.
۸۷	-----	رویه قضایی در مورد بکارگیری سلاح در مرز غیر مجاز	۵/۲.
۸۸	-----	قلمرو کفبری قانون بکارگیری سلاح و آئین نامه پاسداری نیروهای مسلح پیرامون حفاظت و نگهداری	۶.
۸۸	-----	نقاط افتراق	۶/۱.
۸۹	-----	نقاط اشتراک	۶/۲.
۸۹	-----	جمع بین دو مصلحت حفاظت از مراکز نظامی	۶/۳.
۹۰	-----	گفتار دوم : موارد قانونی تیراندازی در ناآرامی ها و راهپیماییهای غیر قانونی	
۹۱	-----	مفهوم واژهها	(الف)
۹۱	-----	بکارگیری سلاح در راهپیمایی های غیر قانونی و شورش غیر مسلحانه	(ب)
۹۳	-----	بکارگیری سلاح به سوی افراد شرکت کننده در ناآرامی های مسلحانه	(ج)
۹۵	-----	گفتار سوم : تیراندازی به سوی وسائط نقلیه	
۹۵	-----	هدف از تیراندازی به سوی وسایل نقلیه	(الف)
۹۵	-----	مفهوم وسیله نقلیه	(ب)

۹۷	-----	مفاهیم قرائن و دلایل معتبر و اطلاعات موثق	(ج)
۹۷	-----	قرائن	۱.
۹۷	-----	قرینه عرفی	: ۱/۱
۹۷	-----	قرینه عقلی	: ۱/۲
۹۷	-----	دلایل	۲.
۹۷	-----	اطلاعات	۳.
۹۸	-----	وسائط نقلیه مشمول تیراندازی	(د)
۹۹	-----	رویه قضایی	(ه)
۹۹	-----	در مورد تیراندازی به سوی وسیله نقلیه	۱.
۹۹	-----	در مورد تیراندازی به سوی وسیله نقلیه	۲.
۹۹	-----	مبحث دوم: شرایط قانونی تیراندازی	
۹۹	-----	شرایط کلی	گفتار اول :
۹۹	-----	شرایط قانونی تیراندازی به سوی متهمین و مجرمین پیاده	گفتار دوم :
۹۹	-----	به سوی بازداشتی در حال فرار	(الف)
۱۰۰	-----	به سوی مرتکبین جرائم مشهود پنج گانه	(ب)
۱۰۱	-----	شرایط قانونی تیراندازی برای حفاظت	گفتار سوم :
۱۰۱	-----	برای حفاظت از سلاح سازمانی	(الف)
۱۰۲	-----	برای حفاظت از اماکن طبقه بندی شده	(ب)
۱۰۲	-----	شرایط قانونی تیراندازی برای جلوگیری از تردد در مرزهای غیر مجاز	گفتار چهارم :
۱۰۳	-----	شرایط قانونی تیراندازی در ناآرامی ها غیر مسلحانه و مسلحانه	گفتار پنجم :
۱۰۳	-----	شرایط قانونی تیراندازی به سوی وسائط نقلیه	گفتار ششم :

۱۰۶	-----	فصل سوم: مسئولیت مدنی و کیفری مامورین بکارگیرنده سلاح
۱۰۶	-----	مبحث اول: مسئولیت
۱۰۶	-----	گفتار اول : تعاریف و مفاهیم مسئولیت
۱۰۶	-----	الف (مفهوم لغوی
۱۰۶	-----	ب (مفهوم اصطلاحی
۱۰۷	-----	گفتار دوم : انواع مسئولیت
۱۰۷	-----	الف (مسئولیت کیفری
۱۰۷	-----	ب (مسئولیت مدنی
۱۰۸	-----	ج (مسئولیت استثنائی
۱۰۸	-----	مبحث دوم: مسئولیت مدنی در قانون بکارگیری سلاح
۱۰۸	-----	گفتار اول (مسئولیت قهری مامورین بکارگیرنده سلاح
۱۱۱	-----	گفتار دوم (مسئولیت دولت
۱۱۵	-----	گفتار سوم (تقصیر زیان‌دیده
۱۱۸	-----	مبحث سوم: مسئولیت کیفری مامورین بکارگیرنده سلاح
۱۱۸	-----	گفتار اول : کلیات
۱۱۹	-----	گفتار دوم : صلاحیت محاکم در رسیدگی به جرائم مامورین بکارگیرنده سلاح
۱۲۲	-----	گفتار سوم: مجازات های مقرر قانونی برای مامورین بکارگیرنده سلاح
۱۲۲	-----	الف (مجازات های جرائم ارتكابی مامورین بکارگیرنده سلاح در مقام ضابط قوه قضائیه
۱۲۲	-----	ب (مجازات های جرائم ارتكابی مامورین بکارگیرنده سلاح (در مقام غیر ضابط قوه قضائیه)
۱۲۵	-----	ج (آثار تبعی مترتب بر محکومیت مامورین بکارگیرنده سلاح
۱۲۶	-----	گفتار چهارم : نحوه تعیین بی تقصیری یا مقصر بودن مامور بکارگیرنده سلاح

۱۲۷	-----	مفهوم کارشناس (الف)
۱۲۸	-----	جایگاه گزارش هیات کارشناسی مذکور در ماده ۵ آئین نامه اجرایی (ب)
۱۳۵	-----	فصل چهارم : سنجش و ارزیابی
۱۳۵	-----	مبحث اول : تجزیه و تحلیل عملکرد مامورین بکارگیرنده سلاح در نیروی انتظامی استان تهران
۱۳۵	-----	گفتار اول : آنالیز اطلاعات
۱۴۲	-----	گفتار دوم : استنتاج
۱۴۳	-----	گفتار سوم : تجزیه و تحلیل
۱۴۴	-----	گفتار چهارم : راهکارها و پیشنهادات پیشگیرانه
۱۶۰	-----	مبحث دوم : نتیجه گیری و ارائه طریق (پیشنهادات)
۱۶۰	-----	گفتار اول : نتیجه گیری
۱۶۰	-----	(الف) محاسن
۱۶۱	-----	(ب) معایب
۱۶۳	-----	گفتار دوم : ارائه طریق و پیشنهادات
۱۶۶	-----	ضمائم :
۱۸۰	-----	منابع :

به نام خدای دانا

مقدمه :

الف) طرح موضوع :

با بوجود آمدن جوامع بشری ، وجود نظم ، امنیت و آسایش در سطوح خصوصی و عمومی جزء لاینفک نیازهای بشری بوده است که بر همین مبنا، قوای مسلح خصوصاً نیروی انتظامی با هدف پاسداری از نظم و امنیت بر پایه قوانین و مقررات کشوری شکل گرفته است . نیل به این هدف ارزشمند جز با اقتدار پلیس مسلح توأم با روحیه جامعه محوری و حقوق شهروندی قابل تحقق نمی باشد پلیس (به زبان قوانین امروزی ، نیروی انتظامی) در برقراری امنیت و آسایش عمومی ، درپاره ای موارد ناگزیرند به اقدامات و تدابیر اقتدار گرایانه متوسل شوند چرا که هر نوع ضعف و سستی در ایجاد کنترل امنیت و آسایش عمومی ، حقوق شهروندان به مخاطره افتاده و مجرمان نیز فرصت هنجار شکنی اجتماع را برای خودشان مهیا می نمایند.

براین اساس و به جهت لزوم مقتدر بودن مامورین مسلح یک کشور ، اقتضاء دارد آنان به تجهیزات دسترسی داشته باشند که یکی از آن تجهیزات ضروری در اجرای ماموریت های ذاتی ، سلاح می باشد . استفاده هدفمند و قانونی از سلاح همیشه مورد نظر بوده و هست . در کشور عزیز ما ایران ، مقنن بیش از یک قرن است که با تصویب قوانین و مقررات پراکنده به حمل و استعمال اسلحه توسط مامورین مسلح بر مبنای موازین و ضوابط عنایت ویژه داشته است .

در حال حاضر برخی مواد جزایی از جمله ماده ۴۱ قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۸۲ ناظر بر ضمانت اجرایی تخلف از مقررات بکارگیری سلاح توسط مامورین می باشند . ماده مزبور اشعار میدارد : «هر نظامی که در حین خدمت یا ماموریت برخلاف مقررات و ضوابط عمداً مبادرت به تیراندازی نماید علاوه بر جبران خسارت وارده ، به حبس از سه ماه تا یکسال محکوم می شود و در صورتیکه منجر به قتل یا جرح شود علاوه بر مجازات مذکور یا حسب مورد به قصاص یا دیه محکوم می گردد»

تبصره ۱: چنانچه تیراندازی مطابق مقررات صورت گرفته باشد مرتکب از مجازات و پرداخت دیه و خسارت معاف خواهد بود و اگر مقتول یا مجروح مقصر نبوده و بی گناه باشد دیه از بیت المال پرداخت خواهد شد .

تبصره ۲: مقررات مربوط به تیراندازی و نحوه پرداخت دیه و خسارات بموجب قانون بکارگیری سلاح توسط مامورین نیروهای مسلح در موارد ضروری مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۱۸ و آئین نامه های مربوطه خواهد بود .

با نگاه دقیق به ماده فوق الذکر ، پایه و اساس موضوع تحقیق طرح ریزی می شود زیرا که قانونگذار ، تیراندازی را به دو نوع قانونی و غیر قانونی تقسیم کرده است . و اساساً تیراندازی قانونی را که منجر به قتل یا جرح می گردد ، جرم ندانسته و ملاک و معیار قانونی بودن تیراندازی را ضوابط و مقررات قانون بکارگیری سلاح مصوب ۱۳۷۳ دانسته است .

از آنجائیکه قانون موضوعه از مصنوعات بشری بوده . و همانند دیگر مصنوعات بشری خالی از نقص و اشکال نمی باشد. بنابراین ضرورت دارد که قانون نحوه بکارگیری سلاح توسط مامورین مصوب ۱۳۷۳ بعنوان قانون جامع ، نقد و ارزیابی شود و از رهگذر این نقد و ارزیابی ، شرایط مأمورین مسلح بکارگیرنده سلاح - موارد مجاز بکارگیری سلاح - شرایط بکارگیری سلاح - شرایط مسئولیت و عدم مسئولیت کیفری و مدنی مامورین بکارگیرنده سلاح و خصائص دیگر مورد کنکاش حقوقی قرار گرفته ، موقعیت و وضعیت بکارگیری سلاح توسط مامورین در نظام کیفری ایران تبیین و تحلیل گردد .

ب) اهمیت تحقیق :

حقوق جزای نظامی یکی از شاخه های نوپای حقوق کیفری است که بی شک نظر متخصصان و حقوقدانان جزایی را به خود معطوف داشته است اما آنچه در این شعبه از حقوق جزا بیش از همه نمایانگر است "اقلت منابع موجود" ، "تازگی و نوپایی" ، "عدم دسترسی به منابع" این رشته بوده که مانع از آن می شود تا بتوان آنگونه که باید و شاید اصول و مبانی این شاخه نوظهور را تشریح و تبیین نمود .

هر یک از گرایشهای حقوقی بر مبنای اصولی استوار است و اصولی را که به عنوان مبانی حقوق جزای نظامی می توان بر شمرد علاوه بر اصول عمومی در حقوق کیفری ، « اصل شدت مجازاتها » ، « اصل توجه به قداست نظامی و نظامی گری » ، « اصل رعایت تشریفات تعقیب و کیفیت رسیدگی » و « اصل حفظ اقتدار نظامیان » است که باید بعنوان مبنا و پایه حقوق کیفری نظامی برشمرد . موضوع موردتحقیق تحلیل و بررسی « بکارگیری سلاح توسط مامورین مسلح در نظام کیفری ایران » از شاخه ها و مباحث حقوق جزای نظامی است که با همان جهات فوق الذکر ، کمتر در بوته نقد و بررسی قرار گرفته است .

نگارنده که بیش از دو دهه ، تجربه خدمت در مرجع قضایی نظامیان را دارد خلاء تحقیق و تفحص جامع در زمینه مقررات کیفری نیروهای مسلح به ویژه مقررات مربوط به نحوه بکارگیری سلاح توسط نیروهای مسلح را لمس کرده است بنابراین به جهت مذکور و عوامل دیگر ، ایجاد انگیزه ای شد تا به بهانه انجام پروژه پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد جزا و جرم شناسی ، پا به عرصه تحقیق در موضوع مذکور بگذارم .

ج (اهداف تحقیق :

در این تحقیق اهداف ذیل مدنظر قرار دارد :

۱. بررسی و تحلیل قانون نحوه بکارگیری سلاح توسط نیروهای مسلح در موارد ضروری مصوب ۱۳۷۳ از حیث جهت گیری و سیاستگذاری.

۲. تطبیق و تحلیل مجموعه مقررات قانونی ذیربط از آغاز تا کنون که تصویب گردیده است .

۳. بررسی نقاط قوت و سیاستهای مثبت قانون بکارگیری سلاح مصوب ۱۳۷۳ .

۴. بیان ایرادات و معایب قانون بکارگیری سلاح مصوب ۱۳۷۳ و نقد منطقی و اصولی آن .

۵. مطالعه و بررسی رویه قضایی که انعکاس عملی قوانین می باشد در تبیین نقاط قوت و همچنین نارسایی های قانون مورد سخن .